GAZETA TRANSILVANIEI.

REDACTIUNEA ȘI ADMINISTRAȚIUNEA: BRAȘOVŬ, piața mare Nr. 22.

„GAZETA“ IESE ÎN FIECARE ḑI.

Pe unŭ anŭ 12 fior., pe șése lunĭ 6 fior., pe trei lunĭ 3 fior.

România și străinătate:

Pe anŭ 40 fr., pe șése lunĭ 20 fr., pe trei lunĭ 10 francĭ.

ANULŬ L.

SE PRENUMERĂ:

la poște, la librării și pe la dd. corespondențĭ.

ANUNCIURILE:

O seriă garmondŭ 6 cr. și timbru de 30 cr. v. a. pentru fiecare publicare

Scrisorĭ nefrancate nu se primescŭ. — Manuscripte nu se retrămitŭ.

Nr. 62. Joi, 19 (31) Martie. 1887.

NOU ABONAMENTU
la
„GAZETA TRANSILVANIEI.“

Cu 1 Aprilie 1887 st. v., se va începe **unŭ nou abonamentŭ** pe trilunulŭ Aprilie, Maiu și Iuniu, la care invitămŭ pe toțĭ onorații amicĭ și sprijinitorĭ ai foiei nóstre.

Prețulŭ abonamentului:

Pentru Austro-Ungaria:	Pentru România și străinătate:
pe trei lunĭ 3 fl.	pe trei lunĭ 10 francĭ
„ șése „ 6 „	„ șése „ 20 „
„ unŭ anŭ 12 „	„ unŭ anŭ 40 „

Abonarea se póte face mai ușorŭ și mai repede prin **mandate postale**.

Abonațilorŭ de păn'acum li-se recomandă a însemna pe cuponŭ numĕrulŭ fășiei sub care au primitŭ diarulŭ.

Domnii carĭ se vorŭ abona din nou sĕ binevoéscă a scrie adresa lămuritŭ și a arĕta și posta ultimă.

Brașovŭ, 18 Martie 1887.

Partidele maghiare au începutŭ de multŭ agitațiunile lorŭ electorale ér guvernulŭ unguerescŭ și-a mobilisatŭ numĕrósa óste a agențilorŭ, „corteșilorŭ“ séu samsarilorŭ sĕ-i electoralĭ.

Numai în sînulŭ alegĕtorilorŭ românĭ nu se observă nicĭ o mișcare, nicĭ unŭ semnŭ de viéță.

Décă s'ar tracta numai de Ungurĭ și de interesele lorŭ și décă agitațiunile puse la cale s'arŭ mărgini numai între Ungurĭ, atuncĭ noi ne-amŭ puté îndestuli cu înregistrarea faptelorŭ și alegĕtorii românĭ arŭ puté „persevera“ și mai departe în atitudinea lorŭ somnurósă.

Dér adversarii noștri nu se mulțămescŭ cu Ungurii lorŭ, ci se pregătescŭ a duce la tĕrgŭ și pielea alegĕtorilorŭ românĭ. Aceștia suntŭ destinațĭ de ei sĕ servéscă ca materialŭ spre a asigura isbânda electorală a acelui cabinetŭ, care de ḑece anĭ și mai bine încóce lovesce mereu și fără milă în cele mai sfinte interese ale naționalităţii și ale limbei românescĭ.

Și față cu acéstă împrejurare, credemŭ, nu ne mai este iertatŭ a sta indiferențĭ.

Las' că ni se impune datoria de a ne apĕra în contra înrîuririlorŭ stricăciόse ale adversarilorŭ nostri la alegerĭ, dér se mai sĕmte necesitate și de „organisarea clubinflurilorŭ și gruparea alegĕtorilorŭ noștri pentru orĭ ce întĕmplare“, de care ni-a vorbitŭ comitetulŭ permanentŭ electoralŭ din Sibiiu în alŭ „cincilea“ circularŭ dela 7 Martie a. c.

De sine se înțelege că, décă vorŭ sta mereu cu mânile în sînŭ, alegĕtorii noștri nicĭ în contra uneltirilorŭ adversarilorŭ și a celorŭ slabĭ de ângerŭ din mijloculŭ nostru nu se vorŭ puté apĕra, nicĭ a se organisa și grupa cum se cade nu vorŭ fi în stare.

Ce e dér de făcutŭ?

La acésta întrebare datorĭ suntŭ sĕ rĕspundă fiăcăruia și în orĭ-ce momentŭ aceia, carĭ au primitŭ însărcinarea dela conferența nóstră trecută electorală a „conduce ținuta alegĕtorilorŭ românĭ“.

Comitetulŭ centralŭ permanentŭ din Sibiiu ne asigură în ultimulŭ sĕu circularŭ, că „cu câtŭ clubele vorŭ fi organisate mai curêndŭ, apoi informațiunile înaintate mai esactŭ la comitetŭ, cu atâtŭ mai curêndŭ va urma convocarea conferenței electorale“.

Trebue sĕ presupunemŭ așadér, că comitetulŭ a făcutŭ pașii de lipsă pentru organisarea clubelorŭ și că acum aștéptă numai resultatulŭ.

Ca nisce ómenĭ pățițĭ însĕ și ca publicistĭ conscienţioșĭ ne sĕmțimŭ datorĭ a face atențĭ pe alegĕtorii noștri, că orĭ câtŭ de mare, energică și estinsă ar fi activitatea comitetului centralŭ în ajunulŭ grelelorŭ lupte, ce ne stau înainte în anulŭ acesta — ceea ce va rĕmâné a se constata mai târḑiu — nu se va puté ajunge scopulŭ, ce trebue sĕ'lŭ urmărimŭ toțĭ cei de bună credință, décă nu va contribui fiecare din noi cu câtŭ îĭ va sta în putință la lucrarea de apărare și de organisare.

Inainte de tóte trebue sĕ ne întrebămŭ:

Este séu nu unŭ interesŭ naționalŭ românŭ ca sĕ luminămŭ pe alegĕtorii noștri sĕ nu se facă instrumentele adversarilorŭ némului nostru la viitórele alegerĭ dietale?

Este séu nu unŭ interesŭ naționalŭ românŭ, ca sĕ nisuimŭ a ne înfățișa la viitórea conferență electorală ca representanțĭ demnĭ de stima și de încrederea poporului?

Este séu nu unŭ interesŭ naționalŭ românŭ ca sĕ luptămŭ în unire și solidaritate și sĕ nu lăsămŭ ca desbinarea și intriga, orĭ din ce parte ar venì ea, sĕ ne spargă rêndurile?

Este séu nu unŭ interesŭ naționalŭ românŭ ca sĕ dovedimŭ țĕrei și lumei, că suntemŭ unŭ poporŭ, care ține susŭ cu mândria și cu tăria stégulŭ limbei și alŭ naționalității sale?

Décă tóte aceste, precum convinsŭ va fi orĭ și care Românŭ de bună credință, le pretinde interesulŭ naționalŭ românŭ, atuncĭ nu mai încape îndoială, că datorŭ este fiecare din noi sĕ lupte cu tóte mijlócele iertate, cu tótă energia și abnegațiunea pentru ca acestŭ interesŭ comunŭ sĕ nu sufere scădere; datorĭ suntŭ mai alesŭ bărbații noștri cu posițiune independentă de a lua inițiativa pentru apĕrarea lui.

Orĭ cu cine amŭ sta față și orĭ câtŭ de amară ar fi lupta ce ni se impune, sĕ nu uitămŭ nicĭ unŭ momentŭ ținta cea mare ce trebue sĕ ne unéscă pe toțĭ, și care pretinde dela noi sĕ ne manifestămŭ ca unŭ poporŭ conscìu de drepturile și de demnitatea sa națională, sĕ ne manifestămŭ și cu ocasiunea alegerilorŭ dietale viitóre.

In privința acésta credemŭ că este bine a reaminti aicĭ conaționalilorŭ noștri românĭ ceea ce amŭ scrisŭ în „Gaz. Trans.“ dela 2 (14) Octomvre 1880:

„A fostŭ unŭ timpŭ când națiunea română din aceste țĕrĭ era privită în întru și în afară ca unŭ factorŭ politicŭ. Epoca dela 1848 îĭ prepărase calea spre a ajunge la deplina egală îndreptățire și în anii, după publicarea diplomei dela 20 Octomvre 1860, se părea că e aprópe de realisarea măcarŭ parțială a dorințelorŭ și postulatelorŭ ei. Pe atuncĭ chiar și conlocuitorii noștri maghiarĭ începură a se deda cu idea, că Românii suntŭ unŭ factorŭ politicŭ, cu care vorŭ trebui sĕ socotéscă. Fost'a cu putință óre ca în timpŭ așa de scurtŭ sĕ se schimbe relațiunile nóstre astfelŭ ca sĕ ni se ḑică, că nu mai representămŭ aḑi decât o turmă mare de indivizĭ?“

„Nu este cu putință ca unŭ poporŭ ca alŭ nostru de trei milióne, care a pășitŭ cu atâta putere pe cărarea regenerărei, sĕ-șĭ pérdă în câțiva anĭ tótă forța vieței sale individuale naționale. Nu, poporulŭ românŭ și astăḑĭ este unŭ factorŭ politicŭ ca și la 1848, ca și la 1863, și óre sĕ nu putemŭ reclama pentru elŭ nicĭ măcarŭ atâta importanță politică câtă are aḑi și celŭ mai micŭ poporŭ creștinŭ din Orientŭ?“.

„Poporulŭ românŭ din Transilvania și Țéra ungurescă este negreșitŭ unŭ factorŭ însemnatŭ politicŭ în acestŭ statŭ, celŭ puținŭ de faptŭ décă nu de dreptŭ, însĕ, cu durere trebue sĕ o spunemŭ, elŭ de unŭ lungŭ șirŭ de anĭ nu și-a manifestatŭ forța sa națională astfelŭ, încâtŭ nu numai în întru, dér și în afară sĕ nu pérdă nimicŭ din însemnătatea lui. Politica nóstră națională trebuia sĕ-șĭ pună ca țintă de-a se folosi de tóte mijlócele iertate, ce-i stau la disposițiune, spre a documenta necontenitŭ atâtŭ conlocuitorilorŭ maghiarĭ, câtŭ și țĕrei întregĭ și lumei din afară, că Românii din Ardélŭ și Ungaria au fostŭ, suntŭ și rĕmânŭ unŭ factorŭ, de care statulŭ ungarŭ trebue sĕ țină sémă“.

„Urmat'amŭ noi acéstă politică singură mântuitóre?“

Adresă de mulțămire.

Adunarea generală a »*Associațiunii pentru sprijinirea învĕțăceilorŭ și sodalilorŭ românĭ meseriașĭ*“ a trimisŭ — scrie »Meseriașulŭ românŭ« — generoșilorŭ fundatorĭ *Elisa și Mihailŭ Stroescu* următórea adresă:

Dómnă! Domnule!

Domnia Vostră, avêndŭ cunoscință de nefavorabila stare economică, în care se află poporulŭ românescŭ din Transilvania, în mare parte din causă, că i lipsesce cu totulŭ însemnata clasă a meseriașilorŭ, ațĭ binevoitŭ a întinde o puternică mână de ajutorŭ unui institutŭ, care și-a propusŭ sĕ facă sĕ înceteze cu o oră mai curêndŭ unŭ asemenea neajunsŭ, ce împedecă într'unŭ modŭ atâtŭ de simțitŭ adevĕratulŭ sĕu progresŭ!

Domnia-Vostră, dândŭ o elocventă espresiune inepuisabilelorŭ sentimente de generositate, ce ișĭ au lăcașulŭ în nobilele inimĭ ale Domniei-Vostre, ațĭ făcutŭ în fondulŭ „*Associațiunei pentru sprijinirea învĕțăceilorŭ și sodalilorŭ românĭ meseriașĭ*“ din Brașovŭ o fundațiune de 50,000 (cincĭ-decĭ de mii) de lei în aurŭ.

Subscrișii membri ai Associațiunii ne permitemŭ prin acesta a Vĕ aduce cele mai căldurose mulțămite ale nóstre pentru pre-generósa Domniei-Vóstre fundațiune și a Vĕ asigura de nealteratele nostre sentimente de recunoscință! O singură nedumerire agită inimile nóstre în acestu momentŭ solemnŭ pentru noi, și acesta este, că orĭ câtŭ de căldurόse și de nealterabile ar fi sentimentele nóstre de mulțămită și de recunoscință, ele suntŭ totușĭ departe de a se pute urca până la înălțimea admirabilei Domniei-Vostre generosităţĭ. Conscii însĕ de acéstă inferioritate a nóstră, ne mângăiemŭ cu convingerea, că Domnia-Vóstră, Domnă și Domnule, numĕrațĭ intre acei rarĭ omenĭ de bine, carĭ facŭ binele pentru bine și nicĭ decum pentru strălucirea, ce se rĕvarsă din bine asupra acelora, ce-lŭ facŭ!

Reinoindu-Vĕ încă odată căldurosele și nealterabilele nóstre sentimente de mulțămită și de recunoscință, Vĕ urămŭ, Domnă și Domnule, sĕ trăițĭ încă mulțĭ, mulțĭ anĭ, pentru ca sĕ vĕ puteţĭ bucura de ródele date de binefacerile Domniei-Vóstre!

Binevoițĭ, Domnă și Domnule, a primi espresiunea profundei stime, ce Vĕ pórtă adunarea generală a „Associațiunii pentru sprijinirea învĕțăceilorŭ și sodalilorŭ românĭ meseriașĭ«, ținută în Brașovŭ în 1-a Faurŭ 1887.

Urméză subscrierile tuturorŭ membrilorŭ associațiunei.

Amĕnunte dela meetingulŭ studenților ŭ unguri

Hazlia imputare făcută de unŭ studentŭ ungurŭ, că tinerimea ungurescă »nu mai scie demonstra,« a avutŭ efectŭ. La meetingulŭ de Dumінecă ținutŭ în Pesta, despre care amŭ comunicatŭ erĭ, s'a demonstratŭ în tótă forma. Studenții ungurĭ purtau cocarde unguresci și după ce au cântatŭ cântece naționale au deschisŭ adunarea, sub președința lui Alois Bartha și Ludovicŭ Szomjas. Bartha a raportatŭ despre resultatulŭ deputațiunei studenților ŭ trimesă la ministrulŭ de honveḑĭ și a presentatŭ adunărei o declarațiune, cumcă ministrulŭ a ḑisŭ: „Vremŭ oficerĭ culțĭ, ómenii culțĭ trebue sĕ scie nemțesce.“ (Furtunose strigărĭ de: „Abzug.«) Ministrulŭ a mai disŭ. »Nicĭ nu îndrăsnescŭ sĕ propunŭ locurilorŭ mai înalte ca esamenulŭ de oficerĭ sĕ se depună în limba ungurescă și chiar decă așŭ cuteza sĕ facŭ acéstă, așŭ lucra în contra convingerei mele.“ (Indelungate strigăte de „Abzug'“).

Adunarea declară că ea crede, cumcă așa s'a esprimatŭ ministrulŭ și declară ca minciună orĭce altă versiune.

George Plathy ḑice, că cererea tinerimei universitare este îndreptățită. Presin'ă o moțiune de cuprinsulŭ că tinerimea s'a vĕḑutŭ amăgită în speranțele ei prin rĕspunsulŭ refusătorŭ alŭ ministrului de honveḑĭ, dér că mai multŭ e mâhnită de convingerea ministrului cumcă cultura ar atĕrna de cunoscerea limbei germane (după cum Ungurii pretindŭ, că cultura atĕrnă de cunoscerea limbei unguresci. — Red.) și de declararea că e în contra convingerei sale a întreprinde pașii necesarĭ pentru împlinirea dorințelorŭ tinerimei universitare. In fine tinerimea îșĭ esprimă dorința ei fierbinte, ca limba ungurescă sĕ ajungă a fi valabilă în armata comună. Spre acestŭ scopŭ, adunarea adreséză camerei deputaților ŭ o petițiune, ca limba ungurescă sĕ ajungă la validitate în regimentele unguresci din armata comună. (Vii aprobărĭ).

Iuliu Egri crede, că orĭ care cestiune trebue sĕ se ventileze la timpŭ potrivitŭ. Ar trebui sĕ se renunțe acum la

adresarea petițiunei. (Furtunóse strigăte de „Abzug" și »Eláll." S'audimŭ! S'audimŭ). Resolvarea cestiunei armate se póte nisui numai în timpurĭ deplinŭ pacinice și acum orizontulŭ politicŭ este încă totŭ inoratŭ. Elŭ propune sĕ se esprime desaprobarea asupra procederei ministrului de honvedĭ, sĕ se accentueze, că prin acéstă procedere s'a măritŭ și mai multŭ dorința d'a avea armată ungurescă independentă, dér acum sĕ nu se adreseze camerei deputațilorŭ nicĭ o petițiune. (Contradiceri și aprobărĭ).

Zoltan Papp intervine pentru moțiunea lui Plathy. Franz Horaczy propune, sĕ se ceră, ca voluntarii pe unŭ anŭ imediatŭ după anulŭ de serviciu sĕ se trécă la honvedĭ. Antonŭ Hodaszy doresce sĕ nu se nisuéscă nimicŭ altceva decâtŭ depunerea esamenului de oficerŭ în reservă în limba ungurescă.

Adunarea privesce în fine moțiunea lui Plathy și textulŭ petițiunei făcute în sensulŭ acestei moțiunĭ, în care se cere comandă ungurescă la regimentele ungurescĭ din armata comună. Deputatulŭ dietalŭ Iuliu Horvath va fi rugatŭ sĕ presinte camerei petițiunea.

La propunerea lui Zoltan Papp se însărcineză comitetulŭ de până acum sĕ facă propagandă pentru ideea armatei ungurescĭ prin lățirea unei broșure apărute de curéndŭ. Ladislau Bartha citesce o telegramă de salutare din partea juriștilorŭ din Clușiu. Zoltan Papp declamează apoi o poesiă a lui Iuliu Rudnyanszky intitulată „Negru-galbenŭ," în care se atacă în modulŭ celŭ mai violentŭ steagulŭ negru-galbenŭ și Austria. Căpitanulŭ polițienescŭ Chudy declară câtră finele declamațiunei, că nu mai póte permite declamarea și, în furtunóse strigăte de „Abzug," ia manuscriptulŭ din mâna lui Papp. Intre vii aclamărĭ declamă apoi Rudnyansky o altă poesiă a sa »Câtră junime," fiindŭ ridicatŭ declamatorulŭ pe umerĭ. Adunarea se împrăștiă cântândŭ cântece patriotice.

Resultatulŭ? Că tinerimea ungurescă scie încă sĕ demonstreze.

SCIRILE DILEI.

„Kolozsvar« a primitŭ din Pesta, pe cale telegrafică, scirea că *ministrulŭ honvedimei* a însărcinatŭ cu procurarea obiectelorŭ de echipamentŭ pentru honvedĭ și glotașĭ în Ardealŭ pe *Kulturegyletulŭ ardeleanŭ*. Intre altele are sĕ se procure dela industriașiĭ ardelenĭ 10,000 părechĭ încălțăminte și mărfurĭ de pele în valóre de 90,000 fl. — Cu alte cuvinte, camerile de comerțŭ și industriă, precum și reuniunile industriale nu mai suntŭ nimicŭ, Kulturegyletulŭ le-a luatŭ loculŭ. Și fiindŭ că ținta acestei reuniunĭ e cunoscută și literarile se iau de câtră industriașĭ în Clușiu dela acea reuniune, e ușorŭ de înțelesŭ că industriașĭ vorŭ fi însărcinațĭ cu lucrările.

—x—

Unŭ domnŭ din Budapesta cu numele B. B. P., scrie „Ellenzek", a întrebatŭ pe primarulŭ din *Tergulŭ Mureșului,* décă *e de vĕndare orașulŭ lorŭ?* Respectivulŭ domnŭ a promisŭ primarului, că va da 20.000 fl. pentru fondulŭ teatrului, décă îlŭ vorŭ alege deputatŭ, ér décă nu?... orașulŭ va rĕmâne fără 20,000 fl.

—x—

Ministrulŭ de finanțe face cunoscutŭ, că se află în circulațiune note de statŭ nouĕ de 1 fl., emisiunea II, dér false. Semnele după care se cunoscŭ suntŭ: textulŭ e mai subțire, și în locŭ de cuvintele ungurescĭ „Kepezven' este „Kepezyen", în locŭ de »Kiadása" și »áll" este »Kiadasa" și „all', umbrirea e cam deopotrivă seu inversă, colórea seriei și a numĕrului e mai roșiă, decâtŭ la adevĕratele note, ș. a.

—x—

D-lŭ Eugen Jekelius, representantulŭ *museului comercialŭ* din Pesta pentru Brașovŭ, invită pe acei industriașĭ, carĭ vréu sĕ ia parte la esposițiunea permanentă (depositŭ de mostre) a museului comercialŭ din Pesta, dér carĭ n'au înmânatŭ representantului de aci cólele de anunțare, sĕ facă acésta câtŭ mai curéndŭ, deórece terminulŭ finalŭ pentru anunțare s'a stabilitŭ pe diua de 31 Martie n.

—x—

Printr'unŭ actŭ în scrisŭ, înmânatŭ fișpanului conte Bethlen Geza, arendatorulŭ Neuschloss din *Grindŭ*, lângă *Turda*, a insinuatŭ fără escepțiune pe toțĭ Evreii din Grindŭ ca membri ai „Kulturegyletului". Trei din ei s'au făcutŭ membri fundatorĭ cu câte 100 fl., ér ceialalțĭ parte ordinarĭ, parte ajutătorĭ. — Ce mai elementŭ întăritorŭ alŭ „patriotismului«! Vorba e, că banii dațĭ „Kulturegyletului' și 'i sciu întorce Jidovii cu vĕrfŭ.

—x—

Comitetulŭ electoralŭ centralŭ alŭ poporului săsescŭ e convocatŭ la Sibiiu pe diua de 13 Aprilie, ca sĕ se consulte asupra situațiunei politice și a viitórelorŭ alegerĭ dietale.

—x—

In *Iesta* s'a ivitŭ în dilele acestea unŭ nou casŭ de colerá. S'au luatŭ mĕsurĭ energice spre a întêmpina pericululŭ.

—x—

„*Keresztény Magyarország*" este numele unui nou diarŭ ungurescŭ antisemitŭ, ce va apăré în Budapesta dela 3 Aprilie începĕndŭ odată pe sĕptĕmână. Redactor rĕspundĕtorŭ este Clair Vilmos. Scopulŭ diarului va fi apĕrarea intereselorŭ morale și materiale ale creștinilorŭ contra Evreilorŭ; va tinde a pune unŭ contrapondŭ reuniunei universale evreescĭ „Alliance israelite universelle" și mai virtosŭ va nisui sĕ salveze comerciulŭ, industria, literatura, proprietățile și capitalele creștine din mâna Evreilorŭ.

—x—

In părțile *Silvaniei* circula sĕptĕmâna trecută o veste surprindĕtóre între „patrioți"; se vorbea adecă érăși de prinderea unui *spionŭ muscălescŭ* în comuna *Trĕsnea*, despre care se dicea, că ar fi umblatŭ pe la preoții români sub pretestŭ ca sĕ vendă diferite lucrurĭ. „Spionulŭ« fu prinsŭ și dusŭ la Zelău, dér acolo spre marea desamăgire a »patrioțilorŭ« sosi o telegramă, prin care se adeveri, că deținutulŭ nu este spionŭ, ba nicĭ Muscalŭ, ci unŭ simplu Evreu din Galiția.

—x—

In 23 Martie n. s'a aprinsŭ turnătoria r. ung. din *Uniădóra*, întindĕndu-se foculŭ cu o vehemență nespusă. Pompierii voluntarĭ de acolo au isbutitŭ, împreună cu ai turnătoriei, sĕ-lŭ stingă. Dreptŭ recunoscință, pompierii uniădorenĭ, după cum spune „H. Z.', au fostŭ bruscațĭ de câtră »oficialĭ" în modŭ necalificabilŭ.

Procesulŭ anarchiștilorŭ în Viena.

Apĕrătorulŭ Dr. Eppinger, în numele colegilorŭ sĕi apĕrătorĭ, cere sĕ se cheme înaintea tribunalului mai mulțĭ înalțĭ funcționarĭ polițienescĭ, spre a da lămurirĭ asupra notițelorŭ polițienescĭ defavorabile unorŭ acusațĭ, că de unde le au și pe ce se baséză. Procurorulŭ se opune cererei apĕrătorului, er președintele dice că tribunalulŭ va decide asupra ei. Vine la rêndŭ faptulŭ în cercărei de furtŭ în Neubau și la Ferd. Linke.

Acusatulŭ Beulacher dice că e nevinovatŭ. Schustaczek și Schwechla au propusŭ sĕ se procure banĭ dela acelŭ locuitorŭ din Neubau pentru familiile espulsațilorŭ prin întrebuințare de cloroform. Dér elŭ s'a opusŭ. Ce privesce afacerea Linke, acusatulŭ Buelacher dice că a fostŭ sedusŭ de miseriă, n'a avutŭ într'o diminéță nicĭ pâne sĕ dea copilului sĕu. Wawrunek, Hofermeier și Schwechla i-au promisŭ că-lŭ ajută, décă va produce chloroformŭ. Elŭ a trăgănitŭ lucrulŭ, ca sĕ nu se comită furtulŭ și a produsŭ unŭ cloroform slabŭ, care i-u amețesce pe omŭ. »Ordinulŭ de revisuire« ce l'a făcutŭ, nu l'a datŭ. Prin urmare elŭ nu póte fi acusatŭ de furtŭ. Acusatulŭ négă, că dela elŭ ar fi pornitŭ, cum au disŭ ceilalțĭ acusațĭ, ideea cu comisiunea polițienescă falsă, cu chlorotormulŭ, că ar fi disŭ că nu e nimicŭ, décă vorŭ omorĭ pe Linke, și că ar fi avutŭ cyncalĭ, ca sĕ otrăvéscă cânii lui Linke.

Acusatulŭ Schustaczek aruncă tótă vina pe Buelacher, care minte. Elŭ a fostŭ totdéuna contra actelorŭ de violență. Schwechla, ca și Schustaczek, dice că Buelacher a făcutŭ propunerea d'a se face furtulŭ în Neubau și la Linke. Din cele spuse mai departe de Schwechla resultă, că la începutŭ a fostŭ vorba sĕ facă polițe false spre a le depune pe banĭ la Like, deși acésta era numai unŭ mijlocŭ d'a intra la Linke; de acestŭ planŭ s'au lăsatŭ, hotărîndŭ ca sĕ pĕtrundă și acolo ca comisiune polițienescă falsă, spre a căuta polițe false; în fine au hotărîtŭ chloroformisarea. Buelacher mai voia, ca fiăcare sĕ ia cu elŭ unŭ pumnalŭ, inveninatŭ cu acidŭ idrocianicŭ. In cele din urmă au renunțatŭ la tótă afacerea, neavĕndŭ destulŭ chloroform și banĭ. Buelacher declară, că Schwechla a propusŭ pe Linke.

Acusatulŭ Hofermeier confirmă cele ce le-a disŭ la instrucțiune în afacerea Linke, dér négă acum că banii ce s'arŭ fi furatŭ, aveu sĕ fiă întrebuințațĭ pentru împrăștiarea de scrierĭ volante. Idea cu chloroformulŭ a pornitŭ dela Buelacher, care a numitŭ și pe Linke, dicêndŭ că ar fi bine sĕ lŭ și omóre. — Președintele constată însușĭ că Hofermeier este unŭ omŭ cu totulŭ nepĕtatŭ, și că numai fanatisatŭ prin idei anarhiste a pututŭ fi induplecatŭ la asemenea fapte Insușĭ acusatulŭ dice că n'a suferitŭ nicĭ o lipsă de nimicŭ.

Martorulŭ Linke cunósce numai pe Schwechla, care a venitŭ adeseorĭ la elŭ după ajutorŭ. Banii nu și'i ține toțĭ în contuarŭ, furtulŭ s'ar fi pututŭ comite.

Tribunalulŭ delibereză apoi asupra cererei apĕrătorului Dr. Eppinger și i-o respinge.

Acusatulŭ Wawrunek dice că planulŭ d'a se fura din tipografia Trostler a pornitŭ dela Zoppoth, care a propusŭ ca sĕu sĕ i se strice mașina de tipăritŭ sĕu sĕ i se fure litere, fiindŭ că din causa lui Trostler a fostŭ condamnatŭ unŭ lucrătorŭ la 12 anĭ carceră grea. Zoppoth a disŭ însĕ, că décă nu vorŭ puté pĕtrunde în tipografiă, sĕ i dea pace. Așa s'a și întêmplatŭ.

(Va urma.)

Invĕțăturĭ ale unei mame.

(*Simples Causeries d'une Mère*, de *Kiajna* (pseudonim). Bucurescĭ-Parisŭ. 1887. Femeia ast-felŭ cum își înțelege viéța. Femeia, soțiă și mamă, în tóte timpurile și 'n tóte țĕrile. Iubirea de mamă. Efectele ei. Consiliele, esemplele și observațiunile cuprinse în volumulŭ *Kiajnei*.)

Au fostŭ și suntŭ, în tóte țĕrile și în Țera Românéscă, femei, soții și mame, carĭ au înțelesŭ viéța și îndatoririle ei mai înaltŭ decâtŭ soțele lorŭ, soții și mame carĭ au trăitŭ și trăiescŭ în aceeașĭ țeră, în acelașĭ timpŭ și 'n aceleașĭ medie sociale.

In Francia ca și'n Romănia, în Anglia ca și'n Italia, pretutindenĭ civilisațiunea vécurilorŭ a fostŭ înțelesă de femeiă în partea ei cea mai ușoră, mai plăcută și mai scânteiătóre. La popórele de viță latină, acéstă pornire a femeii de a nu profita din civilisațiunea timpului seu decâtŭ de părțile'i ușore și mai multŭ strălucite, decâtŭ solide și folositóre, a fostŭ și este multŭ mai pronunțată.

Pentru cele mai multe femei din lumea mare, soții și chiar mume, de viță latină, care definițiune, decâtŭ aceea a lui Alphonse Karr, s'ar potrivi mai bine? Ce e femeia? se întrebă malițiosulŭ și spiritualulŭ scriitorŭ francesŭ: femeia, dicea elŭ într'o definițiune intraductibilă, *c'est un être charmant qui s'habille, babille, se déshabille et se rhabille.* Petrecerĭ, jocurĭ, cântece, poesiă reală, frigurĭ de imaginațiune și frigurĭ de cochetăriă, norĭ de furtună seu seninŭ de Maiu; lumea întrégă: unŭ capriciu; viéța: unŭ buchetŭ de rose ale cărorŭ foi de-

FOILETONU.

Cum scriu Ungurii istoria?

(Urmare).

Unŭ foliantŭ colosalŭ e plinŭ de greutățile supușilorŭ din Zlatna, carĭ cereau în continuu dela 1778 dreptate. Insărcinatŭ de țĕranĭ se duse Horia, alŭ cărui nume numai atuncĭ ese la iveală, în 1780 la Viena și îi-spuse în persónă împĕratului la 1783 cestiunea. In »Controlorgang," unde puteau sĕ vină supușii de orice stare și rangŭ înaintea umanului domnitorŭ, a vĕdutŭ fiulŭ Mariei Theresia pe Valachulŭ în haine de ciobanŭ, pe Valachulŭ, a cărui inimă de sigurŭ bătea de dorulŭ, de a servi în feliulŭ sĕu pe împĕratulŭ. Deputațiunĭ țĕrănescĭ în Viena dela regularea urbarială veniau în tótă diua, deși aceasta nu le convenia atâtŭ proprietarilorŭ, câtŭ și cancelariei. Lucrulŭ se amâna de pe o di pe alta, cum se întêmplă de regulă la astfelŭ de ocasiunĭ. Camera împĕrătéscă scrie în 6 Octomvre 1784 cancelariei, ca sĕ aplaneze, în înțelegere cu guvernulŭ, cu tesaurariatulŭ și cu camera, cestiunea țĕranilorŭ din Zlatna. Când se puteau înțelege însĕ cele trei autoritățĭ inalte? Impĕratulŭ istorisesce fratelui sĕu Leopold acestŭ casŭ și legătura lui cu revoluțiunea în următorulŭ modŭ:

„Abusurile, ce de mulțĭ anĭ le comitŭ proprietarii, au grămăditŭ întreaga națiune, cu deosebire însĕ pe Valachĭ cu marĭ greutățĭ. Nu se putea face vr'o aplanare, nu se putea esecuta nicĭ o regulare urbarială deși Majestatea Sa (Maria Theresia) a făcutŭ totŭ posibilulŭ. In fine am aflatŭ eu cu cale, ca cancelaria și guvernulŭ sĕ prelucre cestiunea urbarială, dér nu s'a espedatŭ ordinulŭ. Cu deosebire amploiații din Zlatna, care stă sub camera de mine, au escelatŭ prin apĕsările și abusurile lorŭ. Comisiunile trămise la fața locului n'au pututŭ sĕ le pună capĕtŭ. In fine am dispusŭ, când eram în anulŭ trecutu acolo, trămiterea unei comisiunĭ nouĕ, care sĕ raporteze directŭ la Viena. Raportulŭ a venitŭ în Martie, camera regeascá însĕ ilŭ luă la desbatere numai în Noemvre. Pe lângă aceasta supușii au trămisŭ aicĭ deputațĭ, carĭ primiră dela cancelariă o asigurațiune în scrisŭ, că n'au sĕ se témă de nimicŭ, când se vorŭ duce acasă, și sĕ aștepte hotărîrea. Cu tóte acestea, îndată ce au ajunsŭ în Zlatna, au fostŭ aruncațĭ în închisóre și astfelŭ li-a mersŭ rĕu. Unulŭ dintre ei cu numele Horia scăpă cu fuga, adună țĕranii și îi irită contra amploiațilorŭ și proprietarilorŭ, spunêndu-le, că contra voiei împĕratului au fostŭ ei astfelŭ tractațĭ. Ei cereau sĕ fiă primițĭ, ca soldațĭ grănițerĭ."

In acéstă istorisire e combinată nemulțămirea țĕranilorŭ cu plăgile produse prin conscriere. Fie-mĭ permisŭ a mai releva douĕ momente din scrisorea împĕratului. Ea acusă cu deosebire camera regescă, că a amĕnatŭ lucrulŭ — camera de sigurŭ că n'a fostŭ ungurĕscă. Mai departe aminteşte de Horia, fără de a vorbi mai de aprópe despre elŭ. Conducĕtorulŭ valachŭ n'a făcutŭ asupra împĕratului mai mare impresiune, ca mulțĭ alții, ce cereau ajutorŭ.

* * *

Nu e scopulŭ nostru — continuă istoriculŭ ungurŭ — a istorisi cu deamĕruntulŭ omorurile, focurile și faptele brutale de totŭ soiulŭ, carĭ le-au sĕvĕrșitŭ oardele de haiducĭ sub conducerea neumanilorŭ lorŭ capĭ. Nobilii și cetățenii ungurĭ, carĭ au cădutŭ în mâna revoltanțilorŭ, fără deosebire de clasă, verstă și sexŭ, cădeau jertfă. A fostŭ unŭ rĕsboiu adevĕratŭ de sclavĭ. Memoria lui e încă vie în Transilvania, unde s'au scăldatŭ în sânge atâtea familii și unde atâtea cronicĭ familiare și provinciale păstrézā cu dreptulŭ aducerea aminte de aceste triste dile Noi relevămŭ numai, că supușii din Zlatna stau în frunte și că revolta a isbucnitŭ pe terenulŭ în care se refugiaseră haiducii urmărițĭ în Aradŭ și Timișiu. Discordia dintre guvernŭ și comandă nu încetă, amêndouĕ au făcutŭ fórte puținŭ pentru stingerea periculului comunŭ.

getele rosalbe ale femeii le aruncă în vêntulŭ pasiunilorŭ; trecĕtóre; într'unŭ cuvêntŭ: unŭ concertŭ în care risulŭ și lacrimele se înfrățescŭ cu rađa sórelui în picătura plóiei de primăvéră.

Astfelŭ fu și este femeia în Francia și in România; astfelŭ a fostŭ la Roma și la Atena; patriciana romană seu aristocrata ateniană, ducesa din foburgulŭ Saint Germain alŭ Parisului seu domna de nemŭ mare din Téra Românescă au înțelesŭ astfelŭ viéța și astfelŭ au trecutŭ printr'însa. Plăcerĭ și negrije; balurĭ și gentile romanurĭ spiritŭ impanglicatŭ și jocurĭ elocinte de eventaliu.

Esceptiunile au esistatŭ și esistă; cu câtŭ suntŭ mai rare cu atâtŭ observatorulŭ le studiéză cu mai deosebită plăcere, cu unŭ felŭ de curiositate respectuósă deși scrutătóre.

Cine nu s'ar fi inclinatŭ la Roma inaintea Corneliei, mama Gracchilorŭ? Cine nu adoră pe o sântă Madonă a gloriei romane, pe mama lui Stefanŭ celŭ Mare, de care *Kiajna* vorbesce în admirabilulŭ sĕu volumŭ? și cine, din cei ce vĕdŭ și judecă astădĭ, nu se descoperŭ cu respectŭ înaintea acelorŭ soții și mame din societatea română, carĭ, după cum disei mai susŭ, au înțelesŭ viéța și îndatoririle ei mai înaltŭ decâtŭ soțele lorŭ din aceeașĭ societate. O nu! nu pentru aceste femei, soții și mame definițiunea lui Alphonse Karr s'ar potrivi vr'odată. Din contră, o definițiune, care ar pute zugrăvi cele mai frumóse însușirĭ, împreună legate cu acea neperitóre legătură a iubirei materne și a devotamentului conjugalŭ, o definițiune, care ar face sĕ reésă tóte aceste insușirĭ îmbrăcate in delicateța, în tactulŭ și în sciința de nuanțare ce o posedă femeia — acea definițiune singură ar conveni femeei, soțiă și mamă care, ca rară și 'n dese rêndurĭ rarissimă esceptiune, a trăitŭ la Roma și la Athene, și trăiesce și astădĭ totŭ ca esceptiune pretutindenĭ

In vechime, femeia, bună soțiă și mamă sfântă prin inima ei, trăia uitată în gineceiu ca la Athene séu închisă în antriu ca la Roma. Trecea prin lume iubindu'șĭ soțulŭ, iubindu'șĭ copiii; *pueros dilexit, lanam fecit,* era celŭ mai mare elogiu la care aspira în gândurile 'i de soțiă și de mamă femeia romană seu ateniană.

Astădĭ, in vîrtejurile și vijeliele neînduplecate ale timpului nostru, inima femeii — vorbescŭ de esceptiunile necuprinse în definițiunea lui Alphonse Karr — șĭ-a îndecitŭ și insutitŭ puterile. Profitândŭ de tóte bunurile civilisațiunei cu mai multă dulcéță, și póte și cu maj multă alegere, decâtŭ bărbatulŭ, inima femeii, soțiă și mamă, revérsă comorile'i de iubire, de bunĕtate și de devotamentŭ. nu numai în cerculŭ restrînsŭ alŭ familiei, ca patriciana romană séu ca aristocrata ateniană, ci în tóte părțile societății și țĕrei a cărei fiică este. Și câte câte nu suntŭ ocasiunile în care aceste comorĭ potŭ sĕ se arate în tótă mândra și înduioșătórea lorŭ bogățiă!

Eu credŭ că priceperea deplină a adevĕratei menirĭ a femeii în societatea nostră română a dictatŭ *Kiajnei* paginele volumului întitulatŭ: *Simples Causeries d'une Mère.*

Damă mare în totŭ și'n tóte (a se vede pag. 91 pasagiulŭ: „*l'education nous affine*"....) dér mamă mai pre susŭ de tóte și iubindŭ prin copiii sĕi pe toțĭ copiii, *Kiajna* s'a uitatŭ cu ochiulŭ cercetătorŭ și neînșelatŭ alŭ mamei la ceea ce este astădĭ societatea română, la ceea ce alcătuesce astădĭ nota timpului nostra cu tóte cerințele ei. Din acestŭ esamenŭ amĕnunțitŭ, imparțialŭ și conscientŭ, nasce pentru autórea acestorŭ *Simple Invĕțăturĭ ale unei Mame* credința adevĕrată și întemeiată, că pașii făcuțĭ inainte trebuescŭ recunoscuțĭ; că a ne mai uita îndĕrĕtŭ nu e folositorŭ, că a nu lua din trecutŭ decâtŭ ceea ce se potrivesce cu presintele este a pregăti cu temeiu viitorulŭ.

Omagiulŭ pe care dómna română l'aduce în paginele sale sciinței și talentului, apară ele din orĭ ce straturĭ ale societății, este rodulŭ celŭ mai bunŭ alŭ gândirilorŭ și meditațiunilorŭ unei inteligențe vii și deschise, pe care o ilumina și o incurageză iubirea de mamă.

Cartea, închinată elevilorŭ liceului Sfântulŭ George, cuprinde sub formă de convorbirĭ cele mai frumóse și mai folositóre consilie ce o mamă póte da copiilorŭ. A'i pregăti pentru luptă, a'i arma din vêrsta cea mai fragedă cu acele însușirĭ carĭ, mai curendŭ séu mai târdiu, le vorŭ servi dreptŭ scutŭ în contra varielorŭ poticnelĭ ce ți se impunŭ și in contra cărora lupțĭ. Intr'unŭ cuvêntŭ a modela suflete și caractere, — căcĭ ce e copilulŭ în mâna mamei ș'apoi în mâna profesorului, decă nu argilulŭ căruia sculptorulŭ îi dă forma ce elŭ voiesce? — acésta a fostŭ dorința, spre acestŭ scopŭ tindŭ paginele tóte din volumulŭ *Kiajnei.*

Nimenĭ nu se pricepe a formula ș'apoi a da consilie mai bine ca o mamă; nimenĭ nu rĕușesce a presenta observațiunea sub o formă mai adimenitóre, nimenĭ nu scie a'șĭ alege esemplulŭ menitŭ a interesa mai viu mintea și imaginațiunea mereu în sglobia mișcare a copilului, decâtŭ érășĭ o mamă, mereu o mamă.

Și *Kiajna* trebuie sĕ fiă mamă; trebue sĕ-șĭ adóre copii pentru a fi găsitŭ atâtea bune, folositóre și dulcĭ consilie de adresatŭ *copilului,* care va deveni unŭ bărbatŭ și cetățénŭ.

Respectulŭ credinței, respectulŭ părințilorŭ și celorŭ mai marĭ, respectulŭ de sine însușĭ cu tóte bunătățile ce atragŭ după ele suntŭ espuse de autóre cu acea facilitate pe care femeia, soțiă și mamă, ajunge prin meditațiune și iubire, a o posede pe deplinŭ când e vorba de unŭ consiliu de datŭ, de o învĕțătură de lămuritŭ Ș'apoi, încă unulŭ din farmecile acestei cărțĭ, de felulŭ căreia greu vomŭ mai semnala o alta, suntŭ și esemplele ce *Kiajna* dă copiilorŭ pentru a le vĕdi și mai bine consiliile și învĕțăturile mamei. Tóte suntŭ elocinte; tóte placŭ și vorŭ plăcea nu numai copiilorŭ ci și ómenilorŭ marĭ, carĭ vorŭ citi paginele acestui volumŭ. Observațiunile ce *Kiajna* adauge pentru a încadra esemplele aduse suntŭ totdeuna juste, adeseorĭ malițióse și spirituale Impresiunea ce ele vorŭ lăsa în inteligența și imaginațiunea copilului va fi din cele statornice și roditóre. Minciuna, banii, (cestiunea *banilorŭ munciți,* cum se dice pe românesce în testŭ) vanitatea, îșĭ au capitalele lorŭ ilustrate cu deosebite esemple, luate fiă din viéța nóstră socială, fiă din viéța altorŭ națiunĭ — tóte însĕ concurêndŭ a vĕdi și mai multŭ cele ce autórea pune ca principie și adevĕrurĭ.

Digresiunile dela firulŭ subiectului, în curentulŭ maternei *Causerie* (a se vede bunăóră pag. 6 despre limba populară, și pag 97 despre politică) suntŭ astfelŭ dispuse încâtŭ copilulŭ ca și omulŭ în vêrstă revinŭ cu mai multă placere érășĭ la subiectulŭ lorŭ.

Simples Causeries d'une Mère merită a fi traduse pe românesce atâtŭ pentru binele copiilorŭ câtŭ și pentru lauda femeiei române, care a priceputŭ în timpulŭ nostru rolulŭ mărețŭ, menirea binecuvêntată a mamei și a soției. *Gion.*

(„Românulŭ.")

DIVERSE.

Turnură scaunŭ. — Cea mai nouă invenția este astfelŭ, că tinerele dame, a cărorŭ ocupațiune le obligă a sta după tarabe, îi potŭ fi din sufletŭ recunoscĕtóre. Așa comunică „Pall Mall Gazette" din Londra. Deórece credemŭ că lucrulŭ este pentru dame de cea mai mare importanță, dămŭ aicĭ o amĕnunțită descriere a acestei nouĕ invențiunĭ. Ni suntŭ cunoscute mobilele de multŭ timpŭ, introduse în domiciliurile nóstre, carĭ printr'o ingeniósă construcțiă suntŭ întocmite a servi điua ca scaune și canapele, éră nóptea ca paturĭ, întrunindŭ plăcutulŭ cu trebuinciosulŭ și cuprindêndŭ câtŭ mai puținŭ spațiu. Conformŭ acestorŭ principii, vrea noua invențiune englesă sĕ le vie în ajutorŭ vêndĕtórelorŭ de dupĕ tarabe. Este faptŭ, că cele mai multe fete tinere nu potŭ suporta îndelunga și neîntrerupta ședere în picióre, devinŭ anemice și li se sdruncină sănĕtatea. Pe de altă parte, stăpânulŭ prăvăliei are antipatiă, deși nu îmbucurătóre, dér totușĭ esplicabilă, contra scaunelorŭ de dupĕ tarabă, pe când inaintea acesteia, în prăvăliă, unŭ negustorŭ atentŭ pune scaune în numĕrŭ mare, pentru ca cumpĕrătórele sĕ nu obosescă, și póte că acéstă împrejurarea provenitŭ din idea, că hotărîrea de a se depărta omulŭ din prăvăliă fără a cumpĕra ceva se póte lua cu multŭ mai iute când stai, decâtŭ când ai ocupatŭ deja locŭ. Idea că, persónele ce servescŭ arŭ pute sĕ fiă surprinse șeđêndŭ, ilŭ înspăimêntă pe șefulŭ casei. S'ar putea presupune, că magazinulŭ sĕu nu are destulŭ de lucru, că nu e destulŭ de cercetatŭ și cu aceea i s'ar pierde o parte din renume. Aceste contraste, care parŭ a nu se putea uni in modŭ naturalŭ, șĭ-a propusŭ noua invenția a le împăca. „Bustle", pe româneșce cocóșe artificială și în limbagiulŭ modei „Tournure", care până acum nu servea decâtŭ plăcutului, servesce acum și folositoriului. Numerosele cercurĭ de oțelŭ și șireturĭ vorŭ fi înlocuite séu puse în legătură cu unŭ aparatŭ care, ca și tăblițele ce se întrebuințéză pe mese, spre a se pune castrónele pe ele, se potŭ strânge și desface, formândŭ în ultima lorŭ construcțiă unŭ felŭ de scaunŭ, care dă persónei ce se rađemă atâta sprijinŭ câtŭ drugulŭ unui grilagiu. Se vorŭ fi găsindŭ scaune mai comode, însĕ mai ingenióse nicĭ într'unŭ casŭ De altcum nicĭ nu înțelegemŭ, de ce inventatorulŭ recomandă acestŭ scaunŭ numai pentru vêndătóre. Unde nu ar găsi elŭ întrebuințare practică? La concerte în locurile de statŭ. Decă acum la concertele artiștilorŭ popularĭ se înfățișéză în spațiósele coridóre tabloulŭ unei tabere de câmpŭ, femei atrăgĕtóre se așéđă grațiosŭ pe trepte, ba chiar pe podinĭ rĕđimate de stâlpĭ séu culcate pitoresce, de aci înainte îi potŭ juca o festă Cerberului, care voesce sĕ le interđică a-șĭ duce pe furișŭ unŭ scaunŭ de câmpŭ. Inaintea galantarelorŭ, bazarelorŭ de modă, pe persónele tranvaiurilorŭ, la preumblărĭ, în tóte părțile, unde suntŭ femeile condamnate a sta în picióre, se va ridica la onóre patentă turnura scaunŭ. Mai cu deosebire aprețiatŭ ar trebui sĕ fiă în acele momente și la acele locurĭ, unde îșĭ dau damele mâna spre a-șĭ lua rĕmasŭ bunŭ. La urma visitei, atuncĭ când începe la ușă după o lungă conversațiă, postcriptum, care întocmai ca și la scrisorĭ de obiceiŭ e mai lungŭ decâtŭ chiar scrisórea. De câte orĭ nu au adusŭ bărbații și frații, în asemenea momente, în ironiă scaune pe trepte. Cu dispreţŭ suveranŭ potŭ privi de aci înainte damele la astfelŭ de ironiă. Ele îșĭ pórtă armătura cu sine.

Către d-nii abonați. Primindŭ dela câțiva d-nĭ abonațĭ plângerea, că de unŭ timpŭ încóce nu le sosesce điarulŭ regulatŭ și că unii numerĭ mai vechĭ îi primescŭ mai târđiu decâtŭ numerii mai nuoi, amŭ luatŭ mĕsurĭ ca sĕ aflămŭ causa acestorŭ neregularitățĭ.

Din parte-ne điarulŭ se espedéză regulatŭ totŭ cu unulŭ și acelașĭ trenŭ. — D-nii abonațĭ mai alesŭ în casulŭ mai susŭ indicatŭ sĕ binevoiască a reclama la oficiele postale, căcĭ este chiar imposibilŭ, ca dela espediția nóstră sĕ se trimită numerĭ mai vechĭ în urma celorŭ mai nuoi.

Administrațiunea »Gaz. Trans.«

Editorŭ: **Iacobŭ Mureșianu.**
Redactorŭ responsabilŭ **Dr. Aurel Mureșianu**

Generalulŭ Gr. Gyulay descrie revoluțiunea în epistola sa adresată președintelui consiliului de rĕsboiu în 12 Noemvre astfelŭ:

»Credŭ, că e datorința mea deosebită, în virtutea jurămêntului, ce l'am depusŭ, a țĭ aduce ca unŭ servitorŭ credinciosŭ cu supunere la cunoscința M. S. și Ex. V., acelea injuste acțiunĭ, carĭ turbură pacea și liniștea comună. Eu nu eram în Lunca, ci la moșia mea din Dedácĭ, nu departe de Deva, când a iruptŭ acéstă revoltă în comitatulŭ Zarandului. Capulŭ ei se đice că e unulŭ cu numele Horia'; acesta, ca sĕ-șĭ ajungă scopulŭ sĕu revoluționarŭ, a ținutŭ icĭ-colea pe sub podurĭ conventicule secrete cu țĕranii și a hotărîtŭ ca loculŭ de adunare sĕ fiă la Mestécănĭ (ținutŭ cunoscutŭ Ex. V.), în biserica ce se află pe unŭ dealŭ nu departe de drumŭ, departe de satŭ, și în apropiere de Brad. Ordinulŭ acesta s'a lățitŭ ca unŭ focŭ atâtŭ de iute dintr'unŭ satŭ într'altulŭ, încâtŭ în scurtŭ timpŭ s'a aflatŭ la loculŭ hotărîtŭ o grămadă colosală de țĕranĭ; aicĭ apoi haiduculŭ scóse o patentă scrisă cu litere de aurŭ și o cruce de aurŭ, ce le avea la sine (D-đeu șcie de unde) și le arătă adunării întrebându-o, décă dă credĕmêntŭ acestui semnŭ. Și după ce adunarea a rĕspunsŭ într'unŭ glasŭ cu da, s'a ținutŭ rĕutăciosulŭ conciliu, în care s'au juratŭ cu toții sĕ stêrpiască totalŭ nobilimea de aicĭ. Nu se póte descrie, ce cruđimĭ ne mai auđite au sĕvêrșitŭ aceștĭ țĕranĭ; ei umblă încóce și încolo, ca leii sĕlbaticĭ, sbiară și turbéză contra nobililorŭ, pe carĭ îi omóră fără milă, nu cruță nicĭ unŭ sexŭ, nicĭ chiarŭ pe fiulŭ din pântecele mamei, caselorŭ și satelorŭ nemeșescĭ le punŭ focŭ și au și prefăcutŭ păn'acum în cenușe Bradulŭ, Cristiorulŭ și Ribița din comitatulŭ Zarandului, unde locuiau cei mai mulțĭ nobilĭ. póte numai 3 au scăpatŭ dintre ei cu viéță; der nu s'au mulțămitŭ cu atâtŭ, ci după ce n'au mai găsitŭ în districtulŭ Zarandŭ nicĭ unŭ nobilŭ și după ce în scurtŭ timpŭ se strinseră mai multŭ ca 10,000 de țĕranĭ au năvălitŭ, fără de a perde timpulŭ, cu furia lorŭ înspăimentătóre în comitatulŭ Huniădórei de lângă Murĕșŭ; aicĭ au arsŭ Branicĭca, N. Nemeti, Șoimușŭ, Dedacĭ până la... Ciódra; nimicŭ nu scapă de furia lorŭ. Eu mĕ temŭ, că décă nu se va stîrpi acum cu totulŭ acéstă revoluțiă, la primăvéră furia lorŭ nestînsă va isbucni cu mai mare forță și astfelŭ se va prăpădì décă nu tótă țéra, celŭ puținŭ o parte din ea.

»Escel. Vóstră, Bunule Domnŭ! Eu am mai avutŭ ocasiune în Genua sĕ vĕdŭ unŭ rĕsboiu de țĕranĭ și totodată norocŭlŭ de a experia, ce este unŭ rĕsboiu de țĕranĭ, der revoluția de aicĭ este peste mĕsură înspăimêntătóre, și de aceea credŭ după neînsemnata mea părere, că ar fi consultŭ și bine după axioma latină *principiis obsta,* căcĭ am experiatŭ deja în călĕtoria, ce am făcut'o în véra trecută la Têrgu-Murĕșului în cause procesuale, ce ură și mâniă grozavă nutrescŭ țĕranii în inimile lorŭ totușĭ n'am credutŭ, că acéstŭ focŭ mistuitorŭ va lua flacărĭ încă în tómna acésta."

In 12 Noemvre era neplăcuta veste, cum o numia împĕratulŭ, cunoscută și în Viena. Cu 3 đile mai înainte s'a încunosciințatŭ împĕratulŭ despre resultatele ordinațiunilorŭ sale în Transilvania. Acum trebuia printr'o stafetă sĕ ordone statariulŭ contra agitatorilorŭ.

Se povestia, că împĕratulŭ consideră rapórtele venite ca exagerate. Consiliulŭ de rĕsboiu avisă pe comandantulŭ sĕ procédă în tóte în înțelegere cu guvernulŭ. Spaima era cu atâtŭ mai mare, cu câtŭ deja în 13 Noemvre a ajunsŭ petițiunea comitatului Carașiu care cerea milițiă contra poporului neliniștitŭ. Totŭ de odată a raportatŭ Gr Iancovicĭ din Timișóra, că poporulŭ de acolo se bucură de veștile din Transilvania și că poftesce, sĕ fiă pretutindenea așa.

Generalulŭ Preiss credea, că e mai bine, de nu va face nimicŭ. Noi amŭ trebuitŭ sĕ constatămŭ acésta, căcĭ numai astfelŭ se esplică cursulŭ de mai târđiu alŭ revoluțiunei; Ungurii atacațĭ în primile 14 đile, au fostŭ numai la ei avisațĭ și lipsițĭ de scutulŭ legii. Miliția era avisată. „ca câtŭ timpŭ nu va veni ordinŭ dela Bellicum, sĕ se retragă. dér sĕ nu dea focŭ."

(Va urma.

Cursulŭ la bursa de Viena

din 29 Martie st. n. 1887

Rentă de aurŭ 5%	101 85
Rentă de hârtiă 5%	88 55
Imprumutulŭ căilorŭ ferate ungare	150.35
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (1-ma emisiune)	98 80
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (2-a emisiune)	126 —
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (3-a emisiune)	115 50
Bonurĭ rurale ungare	104 50
Bonurĭ cu cl. de sortare	104.50
Bonurĭ rurale Banat-Timişŭ	104.50
Bonurĭ cu cl. de sortare	104 50
Bonurĭ rurale transilvane	104 50
Bonurĭ croato-slavone	104.50
Despăgubire p. dijma de vinŭ ung.	98.75
Imprumutulŭ cu premiu ung.	121.—
Losurile pentru regularea Tisei şi Segedinului	123 50
Renta de hârtiă austriacă	80.65
Renta de arg. austr.	81.70
Renta de aurŭ austr.	113.50
Losurile din 1860	133.25
Acţiunile băncei austro-ungare	886 —
Act. băncei de creditŭ ung.	294.75
Act. băncei de creditŭ austr.	285.60
Argintulŭ —.— Galbinĭ împărătescĭ	6 02
Napoleon-d'orĭ	10 12
Mărcĭ 100 împ. germ.	62.70
Londra 10 Livres sterlinge	127 80

Bursa de Bucurescĭ.

Cota oficială dela 16 Martie st. v. 1887.

	Cump	vênd.
Renta română (5%).	91—	91½
Renta rom. amort. (5%)	94—	94½
» convert. (6%)	84—	84½
Împr. oraş. Buc. (20 fr.)	35—	36—
Credit fonc. rural (7%)	100—	101½
» „ „ (5%)	84½	85—
» » urban (7%)	96½	97¼
» » » (6%)	91—	92—
» » » (5%)	81—	82—
Banca naţională a României 500 Lei	——	——
Ac. de asig. Dacia-Rom.	——	——
« » » Naţională	——	——
Aurŭ contra bilete de bancă	18.¼	18.¾
Bancnote austriace contra aurŭ.	2.01	2.02

Cursulu pieţei Braşovu

din 30 Martie st. n. 1887.

		Cump.		Vend.
Bancnote românescĭ	Cump.	8.45	Vend.	8.49
Argint românesc	»	8.40	»	8.45
Napoleon-d'orĭ	»	10.07	»	10.11
Lire turcescĭ	»	11.40	»	11.45
Imperialĭ	»	10.40	»	10.45
Galbenĭ	»	5 96	»	6.01
Scrisurile fonc. »Albina« 6%	»	101.—	»	102.—
„ » „ 5%	„	98.—	»	99.—
Ruble Rusescĭ	»	112.—	»	113.—
Discontulŭ	»	7—10% pe anŭ.		

Avisŭ d-lorŭ abonaţĭ!

Rugămŭ pe d-niĭ abonaţĭ ca la reînoirea prenumeraţiunei sĕ binevoiască a scrie pe cuponulŭ mandatului postalŭ şi numeriĭ de pe fâşia sub care au primitŭ diarulŭ nostru până acuma.

Domniĭ ce se abonéză din nou sĕ binevoiască a scrie adresa lămuritŭ şi sĕ arate şi postaultimă.

ADMINISTR. „GAZ. TRANS"

Nr. 180/1887
a. f. sc. c. d.

Licitaţiune scădĕtóre cu oferte

pentru

ridicarea noului edificiu gimnasialŭ în Năsĕudŭ.

Administraţiunea fondurilorŭ scolastice centralĭ din districtulŭ Năsĕudŭ voesce a edifica o localitate nouă pentru gimnasiulŭ românescŭ gr. cat. din Năsĕudŭ pe temeiulŭ actelorŭ şi a planului de edificare aprobate cu unele întregirĭ de către ministrulŭ reg. maghiarŭ pentru cultŭ şi învĕţămêntulŭ publicŭ cu rescrisulŭ ddto 26 Faurŭ 1887 Nr. 202 conformŭ căruia cere trebuinţa a se efectui:

1.	Săpătura şi altŭ lucru de pămêntŭ în preţŭ de	490	fl. 44	cr.
2.	lucru de zidarŭ	72.807	„ 58	„
3.	„ „ pietrarŭ	6,121	„ 03	„
4.	„ „ lemnarŭ	10,381	„ 21	„
5.	„ „ sculptorŭ	931	„ 60	„
6.	„ „ ferŭ	10,078	„ 38	„
7.	„ „ mĕsarŭ, coloritorŭ cu lacŭ şi colóre, apoi de glăjarŭ (sticlarŭ)	14,978	„ 94	„
8.	lucru de dulgherŭ (bleharŭ)	2,559	„ 73	„
9.	„ „ acoperitŭ cu şirepurĭ (ţigle)	1,744	„ 86	„
10.	lucrurĭ diverse	1,242	„ —	„
	la olaltă	121,335	fl. 77	cr.

Aceste lucrurĭ se vorŭ da la unŭ întreprindĕtorŭ séu la maĭ mulţĭ pe calea licitaţiunei minuende cu oferte.

Ofertele trebue sĕ fiă compuse în scrisŭ, timbrate, sigilate bine cu ceară tare de sigilatŭ şi din afară se pórte suprascripţiunea: **„Ofertŭ la redicarea noului edificiu gimnasialŭ în Năsĕudŭ"** şi sĕ se dea la protocolulŭ de intrate alŭ comisiunei administrătóre de fondurile scolastice centralĭ districtualĭ în Năsĕudŭ, séu sĕ se trimită pe postă sub adresa acestei comisiunĭ până în **25 Aprilie 1887 la 6 óre după amedĭ.**

Deschiderea ofertelorŭ o întreprinde comisiunea numai decâtŭ după trecerea terminului pentru insinuarea lorŭ.

După terminulŭ defiptŭ oferte nu se vorŭ mai accepta, şi cele ce vorŭ întra vorŭ fi reieptate.

Ofertele înlăuntrulŭ lorŭ voiŭ avé a cuprinde:

a) Determinarea că voiesce oferintele a fi întreprindĕtorŭ generalŭ pentru tóte lucrările enumĕrate aicĭ mai susŭ sub 1—10 séu numai la unele din ele, în care casŭ va arĕta cu numĕrulŭ, care lucru voiesce a-lŭ efectui.

b) Suma procentelorŭ câte voiesce a-le scări séu lăsa din preţulŭ preliminatŭ, atâtŭ cu cifre câtŭ şi negreşitŭ şi cu litere.

c) şi dovéda că întreprindĕtorulŭ posede capacitatea formală şi materială de a efectui clădirea şi dechiaraţiunea espresă că oferintele a cetitŭ, studiatŭ şi a priceputŭ bine condiţiunile edificărei, precum descrierea edificiului, planurile, preliminarulŭ de spese, tabla de preţurĭ şi preste totŭ întregŭ elaboratulŭ de edificare şi că spre comprobare a iscălitŭ tóte documentele respective, asemenea că cunósce şi înţelege din vorbă 'n vorbă condiţiunile de licitaţiune şi se supune lorŭ fără nicĭ o condiţiune séu observare.

d) Oferintele sĕ fi pusŭ în ele suma de 5% a sumei preliminate pentru lucrulŭ, la a cărui efectuire se oferesce şi anume séu în banĭ gata séu în hârtiĭ de statŭ scădute sub 10% sub preţulŭ dilei de **25 Aprilie 1887** ca vadiu la întreprindere, care în casŭ când ar ajunge a fi oferintele celŭ acceptatŭ, îlŭ va întregi la 10% spre a servi de cauţiune, ce se póte face şi în ipotecă pupilară.

e) Iscălitura cu mâna proprià a întreprindĕtorului puindu-şĭ şi starea şi locuinţa.

Documentele de edificare şi ordinaţiunea ministerială Nr. 202 din 1886 se potŭ vedé aicĭ în cancelaria administraţiunei fondurilorŭ scolastice centralĭ până la terminulŭ însinuărei ofertelorŭ în órele dela 8 până la 12 înainte de prândŭ şi dela 3 până la 6 după prândŭ.

Subscrisa comisiune îşĭ reservă dreptulŭ de a accepta séu reiepta fără restrîngere şi fără ceva îndatorire orĭ care ofertŭ, fără privire la suma cuprinsă în elŭ séu la persóna, care l'a, datŭ orĭ în generalŭ orĭ în specialŭ, orĭ singuraticŭ, orĭ cumulativŭ, pentru oferinte însĕ e îndatoritorŭ din momentulŭ predărei la protocolulŭ de întrate, din care minutŭ rĕmâne legată şi cauţiunea séu vadiulŭ şi oferintele rĕmâne rĕspundĕtorŭ şi personalminte pentru ofertulŭ seu.

Despre acceptarea séu reieptarea vr'unui ofertŭ se va hotărî în timpŭ de 14 dile începênd din **25 Aprilie 1887**, pe când vadiele oferenţilorŭ neacceptaţĭ se vorŭ restitui fără amânare.

Din şedinţa comisiunei administrătóre de fondurile scolastice centralĭ districtualĭ.

Năsĕudŭ, 9 Martie 1887.

Preşedintele: **Ionu Ciocanŭ.** Secretarulŭ: **Ioachimŭ Mureşianu.**

Láttam:

Beszterecze, 1887 17/3.

Br. Bánffy Dezsö, főispán, kir. biztos. 3—3

Tarifa anunţurilorŭ şi inserţiunilorŭ.

Anunciurĭ în pagina a IV-a linia de 30 litere garmond fl. — cr. 6

Pentru inserţiunĭ şi reclame pagina a III linia à fl. — cr 10.

Pentru repeţirĭ se acórdă urmĕtórele rabate:

Pentru repeţirĭ de 3— 4 orĭ	10%
„ „ „ 5— 8 „	15%
„ „ „ 9—11 „	20%
„ „ „ 12—15 „	30%
„ „ „ 16—20 „	40%
Dela 20 de repeţirĭ în susŭ	50%

Pentru anunciurĭ ce se publică pe mai multe lunĭ se facŭ învoirĭ şi reducerĭ şi peste cele însemnate mai susŭ.

Tipografia ALEXI, Braşovŭ.